

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinqve

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

1. V. Elias & Henoch nunc viuant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

Chryso.
Hier.
Theod.

significat Chryso. hom. 4. in 2. ad Theff. dum ait, *sufficit solum iubere*: & idem sentiant alij interpretes, & Hieron. ac Theodo. Dan. 11. Addit vero D. Thom. ibi, Michaellem Archangelum iussu Christi interfectorum Antichristum, in monte Oliueti. Sed hoc & est incertum, & intelligendum est iuxta supra dicta. Quod autem simul cum Antichristo igne de caelo misso perimendi sint alij persecutores Ecclesiae, patet ex illis verbis Apoc. 20. *Descendit ignis à Deo de caelo, & deuorauit eos.* Christus etiam dicens, propter electos futurum breue tempus illius persecutionis, satis significat intra illud breue tempus esse ubiq; finiendam. Sancti etiam supra citati docent, illos quadraginta quinque dies post mortem Antichristi usq; ad iudicium concedendos esse iustus ad requiem: peccatoribus autem ad poenitentiam. Existimo ergo, vel diuina virtute futurum esse, vt eadem die, qua interfectus fuerit Antichristus, ubiq; interficiantur ministri eius, quia vt dicitur Ezech. 38. *Gladus vnus cuiusq; in fratrem suum dirigitur, & iudicatio sua per eum peste, & sanguine, & igni vehementi, & lapidibus immissis.* Vel certe (vt supra ex eodem Ezechiele dicebamus) ante diem interfectionis Antichristi, incipient interfici fautores eius omnibus supradictis modis donec intra paucos menses omnino imperiū eius destruat. Et ipse cū precipno Pseudopropheta suo in stagnum ignis viui descendat.

Apoc. 30.

Ezech. 38.

DISPUTATIO LV.

In tres Sectiones distributa.

De bonis praecursoribus secundi aduentus Christi.

Postquam dictum est de Antichristo, qui non vt praecursor, sed vt acerrimus hostis, & persecutor Christi, & Christianorum, secundum aduentū Seruatoris nostri praegeniet, sequitur vt de bonis praecursoribus eiusdem aduentus differamus. Sicut enim in superioribus agētes de primo Christi aduentu, disputationem de Ioanne Baptista illius praecursore praemisimus: ita oportet hoc loco de praecursoribus secūdi aduentus differere. Est autem discrimen inter praecursores vtriusq; aduentus, quod Ioannes Baptista ijs temporibus natus est, educatus, ac poenitentiam egit, in quibus testimoniū Christo reddidit, & suum praecursoris ministerium D. expleuit, ac tandem mortuus est. At vero ante secūdam aduentum non sunt promissi in Scriptura praecursores, qui eo tempore nascituri sint, vt nouo exemplo vitæ, & doctrinae Christo testimonium reddāt: sed ex veteribus illis hominibus, qui ante multa secula praecesserūt, Henoch, & Elias venturi creduntur, vt homines praesertim Iudæos ad secūdū Christi aduentum disponant. Quamobrem de horum praecursorum genere, vitæ conditione, & sanctitate eximia, quam dum inter homines degerent, consecuti sunt, non est, quod hoc loco disputemus. Pertinent enim hæc (vt ita dicam) ad veterem eorū statum, aliudq; vitæ, & officij genus, quod olim tenuerunt: quæ omnia in veteri testamento satis perspicua, expressaq; sunt. Explicandum ergo nobis erit primum vnde venturi sint: & consequenter an nunc viuant: vbi & quomodo viuant: deinde quando, & quomodo venturi sint, quid agent, & quem tandem finem habituri sint: postremo inquiremus, an praeter hos duos alius eis sit futurus comes, Christi q; praecursor.

SECTIO I.

Vtrum Elias, & Henoch nunc viuant, vbi, & quomodo.

DE Elia nullum circa hoc fuisse errorem reperio. De Henoch vero Iudæi quidam (vt Sixtus

Hex. Senen.

A Senensis refert lib. 2. Bibl. sanctæ) affererunt, mortuum esse ante tempus, ne malitia immutaret cor eius, ita exponentes illud Genes. *Non apparuit, quia tulit eum Dominus.* Solet enim Scriptura hoc dicendi modo mortem significare, Iob. 32. *Nescio enim, Iob. 32. quamdiu subsistam, & si post modicum tollat me factor meus.*

Dicendum vero est primo, Henoch, & Elia haecenus non obisse mortem, sed corpore, & animo viuere. Est de fide. Et de Henoch patet ex praedicto loco Genes. Illa enim Iudæorum interpretatio stare non potest. Primo quia ex diuerso modo loquendi de Henoch, & de alijs constat, aliquid speciale de illo dici. Secundo id satis ostendunt antecedentia verba, *Ambulauit que cum Deo, & non apparuit, quia tulit eum Dominus.* Vbi Septuaginta, ad sensum magis explicandum, verterunt, *quia transtulit illum Deus*: & eodem modo legit Philo Iudæus in libr. de vita sapientis. Tertio id aperte testatur Sapiens Eccl. 44. *Henoch placuit Deo, & translatus est in paradysum, vt det gentibus poenitentiam*, & adhuc apertius Paulus ad Hebr. 11. *Henoch translatus est, ne videret mortem.* Dices, ex his solum probari non fuisse mortuum quando transtulit illum Deus: tamen quod postquam translatus est, nunquam ibi mortuus sit, vnde constat? Nam Philo supra, significat illam translationem solum fuisse per quandam separationem a consorcio, & frequentia improborum hominum, ad locum vulgo ignotum, & vix paucis ijsq; praesantissimum virum cognitum. In quo significat tantum fuisse translationē quandam ad solitariam, & quasi eremiticam vitam agendam: non ergo est necesse, vt ibi adhuc viuat. Respondetur, quamuis fortasse ex loco Genes. per se sumpto id non conuincatur: tamen ex alijs locis adiunctis id satis concluditur. Quia Paulus ait *translatum esse, ne videret mortem*, sentiens non esse moriturum, in eo loco, ad quem translatus est. Sapiens etiam dicens, *translatum esse vt det gentibus poenitentiam*, sentit, non esse moriturum: donec illud munus expleat. Huc accedit communis traditio, & consensus Patrum, quos statim referemus.

De Elia est manifestus locus 4. Reg. 2. vbi refertur Deum transtulisse Elia per turbinem in caelum, & latius Eccl. 48. dicitur. *Receptus est & tectus in turbine, & in scriptis in iudicio temporum, lenire iracundiam Domini, conciliare cor Patris ad filium, & resistere tribus Iacob, & alia loca postea afferemus.*

Secundo probatur ex traditione Sanctorum. Augustinus libr. 1. de peccator. meritis cap. 3. *Neque Henoch (inquit) & Elias per tam longam aetatem senectute maruerunt: & lib. 2. de gratia Christi, seu de peccato orig. ca. 23. inter quaestiones, quæ ad fidem non spectant, ponit, vbi modo sint Elias & Henoch, quos tamen (inquit) non dubitamus, in quibus nati sunt, corporibus viuere, idem lib. 9. Gen. ad literam c. 6. Hieron. e. pist. 61. ad Pammachium, Henoch (inquit) translatus est in carne, & Elias carneus translatus est in caelum, nec dum mortui, & paradysum coloni, habent quoque membra, cū quibus rapiti sunt, atque translati. Quod nos imitari amur ieiunio, illi possidem Dei consorcio: vescuntur caelesti pane, & saturantur omni verbo Dei, habentes eundem Dominum, quem & cibum. Idem Ambr. libr. 4. de fide cap. 1. & lib. 2. in Lucam sub finem, Gregor. libr. 9. Moral. cap. 4. & li. 21. ca. 26. Cyprian. li. de montibus Sina, & Sion. Tertull. li. de anima, capit. 35. & 50. Translatus est Henoch, & Elias, nec mors eorum reperta est, dilata scilicet: & lib. contra Iudæos, capit. 2. hæc ratione vocat Henoch. aeternitatis candidatum, & lib. de resurrectione, carnis, capit. 58. de vtroque loquens inquit, *Aeternitatis candidatus, ab omni vitio, ab omni damno, ab omni iniuria, & contumelia immunis aeternitatis ediscunt.* In eadem sententia est Irenæus libro 4. contra hæreses, capit. 30. vbi de Henoch sic loquitur, *Translatus est, & conseruatus vsque nunc testis iusti iudicij Dei.* Idem tradit Iustinus in quaestio. 85. ad Orthodoxos. Iustinus Optime*

Genes. 2.

Iob. 32.

Henoch ad.

huc vinit.

Genes.

Philo.

Eccl. 44.

Hebr. 11.

Obiectio.

Philo.

Elias, et Henoch adhuc viuunt

4. Reg. 2.

Eccl. 48.

August.

Hieron.

Ambr.

Greg.

Cyprian.

Tertullian.

Chrysostr. Optime Chrysostr. hom. 22. in epist. ad Heb. & hom. 21. in Gen. & Theod. quæst. 45. qui varias rationes & congruentias adducunt. Epiph. sect. 9. latius hæref. 64. post fragmētum ex Methodio, & optime in Anchorato satis post medium. Athanasius in epistola quadam continente decreta concilij Niceni contra hæresim Arianam, Basilius hom. 11. Exameron. de Henoch ait, *A generatione hominis septimus mortem non vidit.* De utroque idem affirmat Eucher. lib. 1. in Genes. capit. 18. Ac demum omnes reliqui Patres, quos postea referemus, ne iusto prolixiores simus. Tertio (cum hoc in usitatum privilegium ex Diuina ordinatione pendeat) ratio à priori eius est diuina voluntas: congruentia vero sumenda ex proprio munere, & sine, propter quem à Deo conseruantur, de quo dicturi sumus sectione sequenti. Addunt vero fere omnes citati Patres congruentiam ex resurrectione sumptam. Dicunt enim, voluisse Deum cōseruare hos viros post tot sæcula in typum, & exemplar resurrectionis, ad illius spem confirmandam, ideoque elegisse duos, alterum ex præputio, alterum ex circumfione: vnum virginem, alterum coniugatum, vt significaret omnibus hominibus cuiuscunq; status, & conditionis spem vitæ immortalis concedi. Addit Clemens libro quinto constitut. capite octauo alias. 6. ostendisse DEVM in Henoch & Elia, quos mortem experiri non permittit, potuisse homines immortales conseruare, si voluisset.

Henoch & Elia nondū glorificati. Dicendum secundo est, hos duos viros nondum esse animis, & corporibus gloriosos, sed solum per fidem, & abstractiuam cognitionem Diuina contemplatione, & amore frui. Hæc assertio est contra Procopium Gazam in Genes. qui affirmat Eliam, & Henoch videre Diuinam essentiam, & in corporibus gloriosis cum Christo regnare. Idem tenent Augustinus Eugubinus in recognitionib. veteris testamenti, in capit. 2. Genes. & Catharin. opusc. de consummata gloria Christi. Quibus videtur interdum fauere Epiphanius & Hieronymus, quos postea explicabimus. Prior ergo conclusio pars, quantum ad corpora pertinet, traditur ab August. 1. de peccatorum meritis, cap. 3. dicente, *Nec tamen credo eos iam in illam spiritualem qualitatem corporis commutatos, qualis in resurrectione promittitur, quæ in Domino prima præcessit.* Et videtur satis conuinci. Quia Elias, & Henoch referuntur aliquando morituri (vt sectione sequenti ostendemus) ergo non est verisimile, nunc esse translatos ad possidendam gloriam, & immortalitatem corporis. Quia huiusmodi corporis status est perpetuus, & cui femel datur, nunquam auferitur, & nouum in hoc miraculum fingere sine auctoritate, vel exemplo, temeritate non vacaret. Ex hoc vero vterius concluditur, neque etiam in anima esse gloriosos, nec frui clara Dei visione. Quod quidem de toto tempore ante Christi passionem ex alio principio fidei certissimum est. Quia tunc non erat ianua regni hominibus aperta. De reliquo vero tempore probatur ex dictis. Quia etiam nunc non habent gloriosa corpora: ergo neque animæ gloriam, patet consequentia. Tum quia gloriam animæ consequitur statim gloria corporis, propriūque privilegium: ac miraculum in Christo fuit, gloriam animæ in corpore mortali possidere. Tum etiam, quia cum postea venient morituri, non erunt beati secundum animam: ergo nec nunc etiam sunt: quia beatitudo illa multo magis est perpetua. Et quamuis nonnulli Patres senserint, Paulo, & Moyse esse concessam ad breue tempus: tamen & multo plures id negant, & longe maius privilegium esset, magisque supernaturale, si tam diuturno tempore Eliæ, & Henoch id esset concessum. Et hoc docuit Iustinus Martyr illa quæst. 85. Qui tamen idem sentit de omnibus Sanctis, qui cum Christo regnant, quos non in caelo, sed in paradiso caelesti degere pu-

rat, & ideo Henoch, & Eliam illis facit æquales. Idē **Greg. Naz.** significat Gregorius Naziazenus orat. 34. vbi ostendens neminem in corpore mortali vidisse Deum, de Henoch dicit, *licet translatus sit, non tamen constat, quod Deum comprehenderit.* In Elia vero, quem igneus currus in caelum euexit, significatam esse testatur fugularem quandam hominis virtutem, & humanum fastigium excedentem. In quibus verbis significat postremam partem assertionis, nimirum, quamuis Elias post translationem non fruatur clara Dei visione: obtinuisse tamen singularem quandam perfectionem diuinæ contemplationis. Atq; idem significauit Hieronymus in dicta epistola ad Pammachium, dicens, *eos frui diuino consortio, & cibo caelesti, & Epiphanius dicta hæref. 64. scribens, eos nutrirī quodam spiritali alimento, cuius suppeditator est, qui oculis cognoscit, & inuisibilia creauit, Deus.* Apertius Augustinus libr. 9. Genes. ad liter. capite 6. dicit, *Neque enim arbitrandum est, Eliam vel sic esse iam, sicut erunt Sancti, quando per acto operis die denarium accepturi sint: vel sic, quemadmodum sunt homines, qui ex ista vita nondum emigrarunt. Iam itaque aliquid melius habet, quamuis nondum habeat, quod ex hac vita recte gesta in finem habiturus sit.* Elegantissime Bernardus sermone 6. de ascensione Domini, *Felices (inquit) viri illi, per quos diuina ascensio legitur præsignata: Henoch raptus, & translatus Elias, felices plane, qui soli iam Deo viuunt, soli vacans intelligendo, diligendo, fruendo.* Et ratio est clara, quia non est existimandum illos sanctissimos viros, & Prophetas perpetuo esse quasi in continuo somno, absque operationibus vitæ, præsertim intellectuallis: ergo maxime occupabuntur in perpetua Dei contemplatione, & amore. Quia (vt inferius videbim?) magna spiritus, carnisque concordia, & quiete fruantur & nullum impedimentum habent, quo minus vel frequentissime sese in huiusmodi actibus exerceant. Neque enim decet, vt otiosi sint, neque externis actionibus corporis indigent quibus occupentur.

Sed quæres, an sint in statu merendi. Ex dictis enim sequi videtur, ita esse asserendum. Quia, si peregrinantur à Domino, per fidem ambulant: ergo semper possunt magis, ac magis mereri: quia hoc est ad beatitudinem ambulare. Item peioris conditionis esse viderentur, quam ceteri beati, & viatores: quia & illorum felici presentia, & horum vtili priuantur absentia. Vnde fit, vt magna quadā pœna, qualis est carentia diuinæ visionis, valdeque diuturna, sine vlla vtilitate propria afficiantur. Nihilominus probabilius videtur, hos viros tatum fuisse in statu merendi, & potuisse in gratia crescere vsque ad illud tempus, in quo translati sunt, & ad eundem statum merendi esse redituros, quando iterum venient ad præparandum secundum Christi aduentum. Quia tunc eodem modo erunt viatores, sicut antea, vereque Martyres, & fructum, ac aureolam Martyrij consequentur: hoc autem intermedio tempore verisimilius est, non mereri. Quod ab inconuenienti probari potest, quia in tam longo tempore infinita haberent merita, & omnes Sanctos, ac ipsam etiam Beatam Virginem cumulo meritorum facile possent antecellere. Quia ad augendam gratiam, & gloriam non tantum intentio actuum, sed etiam multitudo plurimum confert, iuxta sanam doctrinam. Tum etiam quia ipsi semper operabuntur intensius, ac tota virtute sua, quia (vt diximus) liberi sunt omni impedimento ad actiones mētis exercendas. Ratio vero propria petenda est ex Diuina ordinatione, ex qua pendet, vt tempus meriti, vel demeriti sit hominibus definitum, pro statu vitæ mortalis. Quanquam vero ij duo mortui non sint: tamen translatio diuinitus facta, quoad hunc effectum tãquam mors illis reputata est. Quia ad aliud vitæ genus, valde diuersum à ratione viuendi in hac vita, traducti sunt.

Henoch & Elias confirmari in gratia.

Hinc sequitur primo, eos in translatione ipsa confirmatos esse in gratia, & in bono, ita ut nullum peccatum committere possint, quæ est magna pars illius qualiscumque felicitatis, quam nunc possident. Ratio est, quia cum sint iusti, & mereri non possint, nulla ratione expedit, ut possint demereri: non enim fuisset hæc æqua, iustave conditio.

Sapient. 5.

Secundo infero, eos minime pati inordinatos fomitis motus, nec illam corporis corruptionem, quæ aggrauat animam, & sensum deprimit multa cogitantem. Tum quia ad perfectam animi puritatem, & quietem hoc fere necessarium est: tum etiam quia cum priuentur perfecta felicitate, eamque Dei absentiam, propter ipsummet Deum patientissimè ferant, decet, ut saltem fruantur maximis bonis, & gaudiis, tam animo, quam corpore. Docuit hæc eleganter Bernardus loco proxime citato dicens, Neque enim corpora, quæ corrumpuntur, illas aggrauant animas: aut terrena inhabitatio sensus eorum tanquam multa cogitantes deprimit, qui cum Deo ambulasse noscuntur. Factum est impedimentum omne de medio: occasio vniuersa sublatæ, materies nulla relicta est, quæ eorum affectum aggraueret, vel deprimeret intellectum. Nam & priorem (id est Henoch) ob hoc raptum Scriptura commemorat, ne forte vinceret malitia sapientiam, & intellectus eius, vel anima vltra decipi valeat, aut mutari.

Bernard.

Tercio colligo, maximis Dei consolationibus, diuinisque illustrationibus, ac frequentibus reuelationibus gaudere, de ijs saltem rebus, quæ eorum statui consentaneæ sunt. Vnde nõ dubito, quin aduentum Christi, mundi que redemptionem per ipsum iam consummatam agnouerint. Illius enim venturi expressam fidem prius habuerunt, eiusque aduentum maxime desiderarunt: non ergo decebat, eos in tenebris nunc, & in errore versari. Quin potius de Elia constat ex Euangelio in die transfigurationis vidisse, & allocutum fuisse Christum; atque idem existimari potest de Henoch, scilicet quod aliquando ipsum viderit. An vero nunc videant illum saltem secundum humanitatem, incertum est.

Responsio.

Ex ijs denique patet responsio ad difficultatem propositam. Non enim expediebat, tanto tempore permanere in statu merendi: sunt ergo quodammodo extra viam, quamuis non sint omnino in termino. Neque etiam hoc veluti exilium sustinent cum aliquo labore, aut pena, quia charitas, & conformitas cum diuina voluntate magnam consolationem, & suauitatem præstat. Neque etiam id erit sine magna eorum utilitate, tum quia quando ex hac vita translati sunt, intelligentes diuinam voluntatem, & magnam dilationem suæ beatitudinis, magna charitate, & obedientia eam amplexi, illo actu plurimum meruerunt. Tum etiam quia, cum ante diem iudicii venturi sint ad resistendum Antichristo, magna merita, magnumque gloriæ augmentum consequentur, & hoc maioris æstimationis est, quam temporalis dilatio beatitudinis, quantacumque illa sit. Vnde hæc spe patientiendi pro Christo plurimum reficiuntur, & illius absentiam æquo animo ferunt.

Augustin.

Dico tertio: Verisimilius est Eliam, & Henoch nõ indigere corporalibus cibis, sed absque vlla corporis immutatione, vel alteratione à Deo conseruari. Hæc assertio non est certa, cum non sit reuelata, & quia Deus varijs modis potest homines in corpore mortali viuos diuturno tempore conseruare. Vnde Augustinus dicit de peccatorum meritis c. 3. post citata verba, sic inquit. Nisi quis isti fortasse negat, is cibus egerit, qui sui consumptione resiciant: sed, ex quo translati sunt, ita viuunt ut similes habeant faciem sem illis quadraginta diebus. quibus Elias ex calice aquæ, & ex collyride parus sine cibo vixit. Aut si etiam is sustentaculo opus est, ita fortasse in paradiso pascuntur, si ut Adam priusquam propter peccatum inde exire meruisset. Habebat enim (quamuis existimo) & de ligno vitæ cibibus refecionem contra defecionem, & de ligno vitæ stabili-

Atatem contra vetustatem. & li. i. contra aduersarium legis, cap. 15. dicit, non temere esse asserendum, vtrum illo cibo vescatur nunc aliquis nisi forte Henoch, & Elias. Quod etiam de illis interduq affirmat D. Thom. infra citandus. At vero Hiero. in epistol. ad Pammach. verbis super citatis, sentit eos nõ indigere cibo corporali: sed pacisci solo cibo spirituali. Et pip. etiam sic intelligendus est hæref. 64. cum inquit, eos viuere spiritualiter, & non animaliter, propter translationem, esseq, in corpore, seu carne spirituali, & non opus habente, ut per coruus nutriatur, sed nutriatur alio spirituali alimento, cuius suppediator est Deus, qui occulta cognoscit ambrosium quendam, & incorruptibile cibum habens. Coniectura huius rei est, quia hæc modus conseruandi vitam est facilius, & spiritalior, & ab omnibus huius vitæ curis abstractior, diuinaque potetia dignior. Quia non in solo pane viuunt homines, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. Sicut ergo conseruauit Deus Moysen in monte per quadraginta dies sine villo cibo, & potu, & Israelitarum veites per tot annos absque villo detrimento: eadem virtute conseruat mortalia istorum Heroũ corpora in eodem statu, ac sine villo defectu, suspendendo suum influxum, ne ab vlla externa, internaue causa alterari ad corruptionem possint.

Dico quarto. Quem in locum Elia, & Henoch translati sunt, incertum est. Ita docent Chryf. ho. 21. in Gene. & hom. 22. in ad Hebræos, & ibi Theophyl. & Oecum. Theod. q. 45 in Genes. & August. lib. 2. de peccato orig. cap. 2. & 3. Cyprianus dicto libro de montibus Sina, & Sion. Translatus est (inquit de Henoch) vbi Deus sit. Quia scriptura nobis hoc non aperuit. Nam licet Eccl. 4. 4. dicatur Henoch translatus in paradysum: tamen & vox illa in paradysum, in Græcis exemplaribus desideratur, & plures habet significationes. Potest enim significare paradysum terrestrem. Et ita intellexisse videntur illum locum patres qui affirmant Eliam, & Henoch translatos esse in paradysum, quod expresse docet Irenæus lib. 5. contra hæres. cap. 5. idque confirmat ex traditione presbyterorum Astæ, qui id ab Apostolis acceperunt, & Iustinus Martyr quæstione 85. ad Orthodoxos, Athan. in epistola supra citata, dicit, Adam statim ac fuit conditus, in paradiso fuisse collocatum: Henoch vero post tempora natiuitatis suæ, cum Deo placuisset, in paradysum fuisse translatum. Idem significat Augustinus dicto lib. de peccatorum meritis, capit. 3. & Hieronym. dicta epist. ad Pammachium, vocans Eliam, & Henoch paradysi colonos, Iidorus lib. de vita, & obitu Sanctorum, sic ait, cap. 3. Henoch septimus ab Adam mortis ignarus meruit in eum locum trans ferri, vnde fuerat protoplastes expulsus, scilicet in æqualem habitationem beatæ vitæ: manet autem hætenus in corpore, in consummatione mundi restituetur cum Elia ad mortalis vitæ conditionem. In eadem sententia est D. Thom. supra q. 49. art. 5. ad 2. & 1. p. q. 102. art. 2. ad 3. & in 2. dist. 29. qu. vnica, art. 5. ad 4. vbi probabiliter credit, ligni vitæ subsidio conseruari. Potest tamen aliter vox illa, in paradysum, exponi, ut non sit proprium nomen illius loci, in quo conditus est Adam, sed generale, significans locum quemlibet amantem, & speciosum, ac incundum. Hæc enim est primæua, valdeque vfitata significatio illius vocis, ut omnes interpretes docent in principio secundi cap. Genes. & patet ex illo Cant. Emissiones tuæ paradysus. Atque hoc sensu ex illo loco colligi non poterit, Henoch fuisse translatum in illum paradysum, in quo conditus fuit Adam, sed solum (ut scribit Gregor hom. 29. in Euang. agens de Elia) sublatum esse in secretam aliquam terræ regionem, vbi iam magna carnis, & spiritus quiete viuat. Quapropter Rupertus lib. 3. de Trinit. & operib. eius capit. 33. disertè dicit, nunquam Scripturam significare Eliam, & Henoch translatos esse in illum paradysum, vbi comedere possint de ligno vitæ: sed in secretam aliquam regionem,

D. Thom. Hier.

Epiph.

Marth. 4. Exod. 24. Deut. 29.

Henoch & Elias quem in locum translatus Chryf. Theop. Oecumen. Theodor. Aug. Cyprian. Eccl. 44.

Irenæus lib. 5. Iustin. Athan.

Aug. Hier. Isidor.

D. Thom.

Cant. 4.

Greg. Papal.

Rupert.

hem, vt Greg. scribit. Tertio, quamuis in eo testimo-
nio Ecclesiastici, nomine paradisi intelligamus locū
illum, in quo creatus fuit primus homo, & conse-
quenter fateamur, in eum locum translatum He-
noch, non in deo sit, in eo nunc esse, neq; Eliam in eum
translatum esse. Quia multi probabiliter existi-
mant, terrenum paradysum aquis diluuij perijisse.
Quæ opinio licet antiqua non sit: tot vero coniectu-
ris in scriptura fundatis nititur, vt non possit im-
probabilis existimari, vt copiose disputat Benedic-
tus Pererius tom. 1. in Genesim, libro 3. disp. 1. qu. 5.
& lib. 7. qu. vltima totius libri, & breuius attigit, &
asserantius affirmat Genebrar. libro 1. Chrono-
graph. in prima ætate. Atq; idem sentit Iansen. in cō-
cord. Euang. ca. 143. Oleaster in 2. cap. Genes. & Aug.
Eug. loco supra citato. Quod si verum est, dicendum
erit Henoch tempore diluuij aliō translatum fuisse,
atq; ita incertum esse, vbi ipse & Elias nunc sint.
Quarto, non defuerunt Patres, qui dicerent, trans-
latos esse Henoch, & Eliam in locum aliquem cæle-
stem omni loco terræ superiorem. Ita insinuat Hier.
Amos 9. dicit enim eos ascendisse in celum, & ex cō-
textu videtur colligi, non loqui de cælo aereo. Amb.
lib. de paradiso, ca. 3. de Henoch ait, *raptum esse ad ca-
lum*: Dorotheus in synopsi sic de Elia scribit, *Primus
ex hominibus est, qui hominib. cursum ad calos submonstra-
uit, primus ex hominibus vnam Angelorum, & hominum
viam ostendit, qui terræ fueras ortus domicilio, celum
quoque subito penetravit.* Quæ antichei satis indicat
de cælo æthereo loqui. Et eam magis explicans sub-
dit, *Qui humi incedebat, instar spiritus cum Angelis in
calo agit.* Similiter Alchimus Auitus libro quarto,
de diluio, capit. 6. de Noe agens in hunc modum
scribit:

*A prauo, quem prisca fides, & conscia virtus
In calum sine morte tulit, sic celsa perenti
Successu magnis non impar siluis actis,
Nec minimum est illum saluis cum corporis vsu
Terrenas liquisse domos, intrasse supernas.*

Vbi, eum similiter supernam Henoch habitatio-
nem, terræ opponat, plane sentit, de cælesti habi-
tatione loqui, in quam etiam ascendisse Eliam sic a-
pertius scribit:

*Quamquam quo Noe præcaus conscenderat Henoch:
Elias cur su post tempora longa sequutus,
Scribitur ignitis scandens penetrasse quadrigis,
Inferius vero concludit.*

*Nos igitur satis est, celum potuisse mereri
Memtorum sub lege sitos*

Ex ijs igitur satis constat vere à nobis assertum
esse locum, in quo Henoch, & Elias habitant, inco-
gnitum esse, nimisque licenter asseruisse Sixtum li-
bro 5. Bibl. annotat. 36. contra regulā rectæ fidei esse
negare Henoch & Eliam translatos esse in paradysum
terrestrem. Sapientius quidem August. dicto li-
bro 2. de peccato orig. capit. 23. negat quæstionem
hanc ex ijs esse, quæ ad dogmata fidei spectant. Si ta-
men iudicium aliquod ferendum est, longe probabi-
lius videtur, eos aliquem terræ locum incolere,
quàm cælestem: sicut affirmant Greg. & Rupertus,
& supponunt August. & reliqui Patres citati. Vnde
reliqui fere omnes, qui de ascensione Domini
scribunt, inter alias differentias, hanc constituunt
inter ascensionem Christi, & raptum Eliæ, quod il-
le vere ascendit in cælum æthereum, vt in eo habi-
tet: Elias verò solum in cælum aereum eleuatus est,
non quidem, vt in eo permaneret, sed vt per eum in
aliam terræ regionem transferretur. Otto modo in-
telligendum putant illud 4. Reg. 2. *Ascendit Elias per
turbinem in calum:* & illud 1. Mach. 2. *Elias dum zelat
zelum legis, receptus est in calum.* Atque eodem modo
exponendum erit, quod de Henoch dicitur Ecclef.
48. *Nemo natus est in terra, qualis Henoch, nam & ipse
receptus est à terra.* De qua re potest legi Chryso-
stom.

Amus hom. de ascens. Domini, optime Ambr. lib. 4. de
fid. cap. 1. Greg. Maxim. & alij hom. de ascens. Theop.
Luc. 24. & ex supradictis potest coniectura sumi. Nā
Elias, & Henoch adhuc viuunt in corporibus mor-
talibus: locus autem ijs corporibus accommodatus
non est cælestis, sed terrestris. Rursus (si terrestris pa-
radysus adhuc extat) nullus prudens, & cordatus ne-
gabit, hos sanctos viros ibi degere, tum propter au-
toritatem Patrum, tum etiam quia ille locus valde
est accommodatus felici eorum vitæ, quam supra
descripsimus. Quin potius, licet gratis demus para-
dysum æternitatem aquis diluuij perijisse, adhuc fieri
potest coniectura probabile, hos sanctos viros in il-
lo terræ situ, vbi paradysus à principio confitus fuit,
spatiari quia locus ille non solum superabat alia ter-
ræ loca in arborum ornatu, atq; elegantia, terræ que
fecunditate: sed maxime aeris temperie, cæliq; be-
nignitate: dictum autem est ex sententia Gregorij
& Ruperti eos colere secretam aliquam regionem
terræ, optimam tamen, ac felicissimam, prout eor-
um statui conuenit, nulla autem videtur esse ap-
tior, quam illa. Sed siue illa sit, siue alia eque fortasse
commoda, & nota Deo, verisimile tamen est locum
illum, quem ipsi incolunt, pulcherrimum esse atque
ornatissimum non minus fortasse, quàm esset para-
dysus terrestris: Quod si per diluuium obrutus, dissi-
patusque fuit locus is; in quo degebat Henoch,
ipso interim inde sublato, vel alio modo diuinitus
conseruato, credi etiam potest, post transactum di-
luuium diuino imperio ad pristinum decorem, &
statum fuisse restitutum. Si enim Deus tam admira-
bili modo Henoch conseruauit, vt eum in pristinū
locum restituerit, quid mirum, quod loci etiam
pulchritudinem, & amœnitatem similiter insta-
rauerit. Cur enim illum bonis ijs, quæ ei donauit,
eāq; qualicunq; felicitatis parte sine culpa pri-
uaret? Demum cum Deus à principio paradysum
voluptatis plantauerit propter homines, quos scie-
bat breuissimo tempore illo vsuras, quid mirum
est, quod vel eundem, vel similem locum, magnitu-
dine fortasse imparem, ornatu vero, elegantiaq; nō
disparem post diluuium reparauerit, vt duo viri tā
sancti, ac sibi chari, qui tam diuturno tempore pro-
pter eius amorem, & obedientiam cælesti beatitu-
dine carent, eodem tempore vitam & animo, & cor-
pore felicem in terris ducant? Videtur ergo existi-
matio hæc satis verisimilis, posseth variis conie-
cturis verisimilior fieri, nisi prolixitatem vitare cu-
peremus. Ex ijs vero, tandem coniectare licet; hos
duos viros eandem regionem, eundemq; locum in-
colere, simulq; conuersari, & de diuinis rebus inter-
dum loqui. Hæc enim & familia bona, quæ ad felici-
tatem huius vitæ aliqua ratione conducunt, & aliū-
de nullum incommodum, vel repugnantiam indi-
cant, non est cur illis denegata esse credantur.

SECTIO I.

*Virum Elias, & Henoch venturi sint tempore An-
tichristi, & quidnam acturi, vel passuri sint.*

Hæretici huius temporis negant, Henoch, &
Eliam in proprijs personis venturos, vt Anti-
christo resistent, & homines ad secundum Christi
Domini aduentum disponant. Nam de Henoch ni-
hil circa hoc expresse scriptura loquitur. Quod e-
nim dicitur Ecclesiast. 44. *Translatum est, vt dei gen-
tibus penitentiam,* Græce legitur: *Translatum est exemplū
penitentia generationibus.* Quod recte exponi potest,
(vt à Catholicis etiam exponitur) translatum esse,
vel quia fuerat exemplum quoddā penitentia ho-
minibus, vitæ sanctitate, & morum innocentia, vel
vt illo exemplo incitarentur homines ad peniten-
tiam, videntes hominem iustum, & sanctum ita à
Deo honorari. Vnde non defuerunt aliqui ex Patri-
bus,

Ben. Per.

Genebrar.

Iansen.

Oleast.

Aug. Eug.

Hieronym.

Ambros.

Doro.

Alch. Auit.

Six. Benen.

August.

4 Reg. 2.

1. Mach. 2.

Ecclef. 49.

Fr. Suarez. tom. 2.

Chryso-
stom.
Ambros.
Greg.
Maxim.
Theophyl.